Edukacja Etyczna 18/2021 ISSN 2083-8972

Marlena Stradomska
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
ORCID 0000-0002-2294-856X
DOI 10.24917/20838972.18.7

Troska o dobrostan psychologiczny społeczności akademickiej. Odpowiedzialność pracowników telefonu pomocowego przy Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w czasie pandemii COVID-19.

Wprowadzenie

W wielu przypadkach okazało się, że system skupiający psychologów, psychiatrów czy psychoterapeutów nie jest w stanie objąć pomocą wszystkich potrzebujących. Wyzwania, które stawia przed specjalistami aspekt ogólnie rozumianego zdrowia psychicznego oraz pandemia są wielowymiarowe i niekiedy trudne do rozpoznania przez ilość wątków, których niewątpliwie dotyczy. Pandemia wiąże się niewątpliwie z pojawianiem się wielu trudności natury psychicznej, społecznej i indywidualnej. Zagadnieniem wymagającym analizy jest aspekt dobrostanu psychologicznego (Levin i Currie, 2014). W związku z coraz większą świadomością społeczeństwa z zakresu zdrowia psychicznego ważnym do rozważenia tematem może być polepszenie sytuacji związanej z radzeniem sobie z kryzysem i trudnościami w różnych grupach wiekowych (Stradomska, 2019a, 2021). Niekiedy nie jest możliwe osiągnięcie pewnych celów bez odpowiedzialności i troski rozumianej w sposób interdyscyplinarny. Okazuje się bowiem, że brak subiektywnie postrzeganego dobrostanu psychologicznego może w wielu przypadkach okazać się czynnikiem ryzyka prowadzącym do aktów autodestrukcyjnych, w tym tych związanych z samobójstwem (Stradomska, Wolińska, Marczak, 2016).

Problemem godnym uwagi jest także wyjaśnienie w jaki sposób osoba potrzebująca pomocy specjalistycznej komunikuje się z bliskimi oraz z personelem szpitala np. w trakcie pobytu w placówce medycznej (Stradomska, 2020). Do ważnych elementów można zaliczyć, że wiele osób odczuwa niezadowolenie z życia i swoich aktualnych osiągnięć. Okazuje się także, że grupą, która może być zagrożona w szczególności w Polsce

jest płeć męska – kwestia ta dotyczy m.in. aspektów suicydologicznych. Aspekt ten dotyczy kwestii społecznych i psychologicznych np. istnienie stereotypu „macho" tzn. osoby, która jest zawsze silna, nie cierpi na zaburzenia natury psychicznej, a nawet nie odczuwa emocji itd. Okazuje się, że mężczyźni rzadziej niż kobiety proszą o pomoc specjalistyczną np. psychologiczną, psychoterapeutyczną, psychiatryczną m.in. ze względu na traktowanie zdrowia psychicznego jako temat tabu (Kielan i in. 2020a, Kielan i in. 2020b, Stradomska 2020b).

Kluczyńska, Witkowska, Zabłocka-Żytka, Sokołowska (2019), uważają, że szereg czynników ryzyka może przyczynić się do wielu negatywnych aspektów dla zdrowia psychicznego. Sytuacja ta dotyczy także charakterystycznej grupy – jaką są studenci. To osoby, które są dopiero na początku swojego dorosłego życia, z ogromnymi perspektywami, a jednocześnie trudnościami, które mogą wymagać specjalistycznej pomocy. Pokazanie młodym osobom alternatywy jaką jest konstruktywne rozwiązywanie trudności, nawet w sytuacji pandemii stanowi fundament do dalszych działań w zakresie zdrowia psychicznego.

Dobrostan psychologiczny – wybrane zagadnienia

Zdrowie psychiczne oraz dobrostan psychologiczny są zagadnieniami tak rozbudowanymi teoretycznie i w sposób praktyczny, że próba zdefiniowania niniejszych aspektów jest niemożliwa opierając się tylko w jednym ujęciu. Okazuje się, że poszczególne pojęcia jak szczęście, dobrostan, satysfakcja z życia definiowane są jako globalna ocena własnego funkcjonowania (Trzebińska, 2012). Niekiedy jednak nie możliwe jest uzyskanie możliwości poradzenia sobie z własnymi problemami w sposób samodzielny. Stąd konieczność szukania pomocy u specjalistów z zakresu psychologii i medycyny. Niewątpliwe istotne jest to, że subiektywne poczucie szczęścia można utożsamić z subiektywnym dobrostanem, stąd konieczne jest dostosowanie metod pracy z klientem czy pacjentem do ich indywidualnych potrzeb (Vaillant, 2012). Warto zaznaczyć, że w badaniach nad szczęściem przyjmowane są dwie główne perspektywy koncepcyjne wyrosłe z różnych tradycji teoretycznych: hedonistyczna i eudajmonistyczna (Czapiński, 2012; Dodge, Daly, Huyton i Sanders, 2012; Trzebińska, 2012). Kwestia dobrostanu eudajmonistycznego w dużej mierze związana jest z odczuwaniem poczucia sensu przez jednostkę oraz specyficznych aspektów składających się na samorealizację (Ryff i in., 2006).

Do istotnych elementów można zawrzeć to, że koncepcja hedonistyczna koncentruje się na kontinuum w rozumieniu przyjemność oraz przykrość, a także spełnienie i niespełnienie, które związane są z odczuwaniem satysfakcji w ramach realizacji celów w określonej indywidualnie

dziedzinie (Czapiński, 2012). Warto dodać, że badacze, którzy przyjmują opisywaną koncepcję, zakładają, że dobrostan składa się z subiektywnego poczucia szczęścia i dotyczy doświadczania przyjemności bądź niezadowolenia, włączając w to również wszelkie oceny na temat dobrych bądź złych elementów życia (Ryan i Deci, 2001, s. 144).

Natomiast w analizach Baptisty oraz współpracowników można interpretować to zagadnienie m.in. w kontekście poznawczym i emocjonalnym. Ważnym aspektem jest to, że rozważania koncentrują się wokół pojęcia subiektywnego poczucia dobrostanu, które obejmuje szeroką kategorię zjawisk, odnoszącego się do tak do globalnej oceny zadowolenia z życia, jak i oceny satysfakcji z konkretnych dziedzin życia (Baptista i in., 2016). Dodatkowym wyznacznikiem jest to, że konkretne reakcje emocjonalne mogą świadczyć o odczuwanym zadowoleniu ludzi (Diener, Oishi, Lucas, 2003).

Okazuje się, że subiektywne poczucie dobrostanu zawiera trzy komponenty. Do poszczególnych można zaliczyć te związane z zadowoleniem z życia, obecnością pozytywnego nastroju oraz brak nastroju negatywnego. Poszczególne elementy traktowane wspólnie, często sumowane są jako szczęście (Ryan i Deci, 2001). Podobne poglądy można zauważyć w badaniach Argyle i Lu (1990) oraz Argyle i Martina (1991) w przekonaniu których szczęście ma przynajmniej trzy częściowo niezależne komponenty. Zaliczyć można do nich takie aspekty jak:

– częstość i stopień występowania pozytywnych uczuć lub radości,

– zadowolenie doświadczane przez określony okres,

– brak uczuć negatywnych, takich jak stan depresyjny i lęk (Argyle i Lu, 1990; Argyle i Martin, 1991).

Do tych ostatnich, a mianowicie uczuć negatywnych badacze zaliczali stan depresyjny oraz odczuwany w konkretnym zakresie lęk. Uważali, że występowanie takich kategorii w dany sposób mogły ograniczać odczuwanie nawet subiektywnego stanu zadowolenia czy szczęścia (Argyle i Martin, 1991). Na poczucie dobrostanu psychologicznego, odczuwanie przyjemności czy ogólne zadowolenie z życia mogą wpływać kontakty społeczne oraz relacje z innymi ludźmi.

Społeczność akademicka a działania pomocowe

Zagadnienia dotyczące społeczności akademickiej i działań pomocowych były realizowane przez autorkę jeszcze przed rozpoczęciem pandemii. Grupa osób w okresie wcześniej i średniej dorosłości zawsze jest narażona na wiele czynników ryzyka. Oprócz tradycyjnych problemów dotyczących osób w wieku wczesnej i średniej dorosłości jak obowiązków wynikających z programu nauczania, prób połączenia studiów z pracą zawodową czy trudnościami natury osobistej – osoby młode mogą spo-

tkać się z o wiele trudniejszymi wyzwaniami. Dla przykładu w czasopiśmie Psychiatria i Psychologia Kliniczna opisano program zapobiegania samobójstwom na uniwersytecie wzorując się na działaniach podejmowanych przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Okazuje się, że mimo pojawiania się wielu stereotypów dotyczących osób studiujących faktem jest to, że nawet na jednej uczelni w Polsce pojawia się co najmniej kilkaset prób samobójczych i kilka samobójstw dokonanych w przeciągu roku (Stradomska, 2019b). W związku z powyższym profilaktyka, działania pomocowe oraz wsparcie studentów stanowi wyzwanie XXI wieku dla wielu instytucji. Niewątpliwie odpowiedzialność i troska w kontaktach międzyludzkich może okazać się wartościowym elementem w przeciwdziałaniu wielu trudności.

Inicjatywa, która pozwala na pomoc osobom potrzebującym pojawiła się na UMCS w Lublinie[1]. Na stronie internetowej Uniwersytetu Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie pojawiła się informacja dotycząca darmowego wsparcia psychologicznego. Dotyczyła ona aspektów pomocowych:

> W związku z ogłoszonym stanem epidemii Instytutu Psychologii UMCS oferuje bezpłatne wsparcie psychologiczne ze strony wybitnych specjalistów, pracowników Instytutu. Adresowane jest ono do osób które odczuwają lęki i poczucie zagrożenia związane z obecną sytuacją pandemii, mają obniżony nastrój, poczucie izolacji i wyobcowania. Bezpłatna pomoc jest udzielana za pomocą komunikatorów – Facebooka i Skype a także telefonicznie.[2]

Do dodatkowych możliwości skorzystania z pomocy można zaliczyć zapoznanie się oraz wdrożenie kwestii związanych z radzeniem sobie z trudnościami w wydanych poradnikach *Strategie radzenia sobie* w *trakcie trwania pandemii* i *nie tylko*. Niniejsze prace to zbiór sześciu e-booków pomocowych udostępnionych bezpłatnie dla odbiorców w ogólnym dostępie na stronie internetowej Wydawnictwa ArchaeGraph.[3] Zagadnienia zawarte w niniejszych dokumentach przeznaczone są dla osób z każdej grupy wiekowej: dzieci, młodzieży, osób dorosłych, w tym rodziców.

1 UMCS nie jest jedyną uczelnią w Polsce, która realizuje bezpłatne działania pomocowe na rzecz osób, które z takiej pomocy chciałyby skorzystać. W realizowanej kwerendzie dotyczącej ilości takiej pomocy można wymienić co najmniej 100 takich pozycji. UMCS został wybrany ze względu na to, że autorka realizuje w ramach swoich zainteresowań szereg wolontaryjnych inicjatyw mających na celu pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej.

2 Strategie radzenia sobie w sytuacji trwania pandemii i nie tylko, https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,59,bezplatne-wsparcie-psychologiczne,89242.chtm (dostęp: 11.07.2021)

3 Wydawnictwo Naukowe ArchaeGraph, https://www.archaegraph.pl/strategie (dostęp: 12.10.2021).

Rysunek 1. Okładki e-booków „Strategie radzenia sobie w trakcie trwania pandemii i nie tylko”

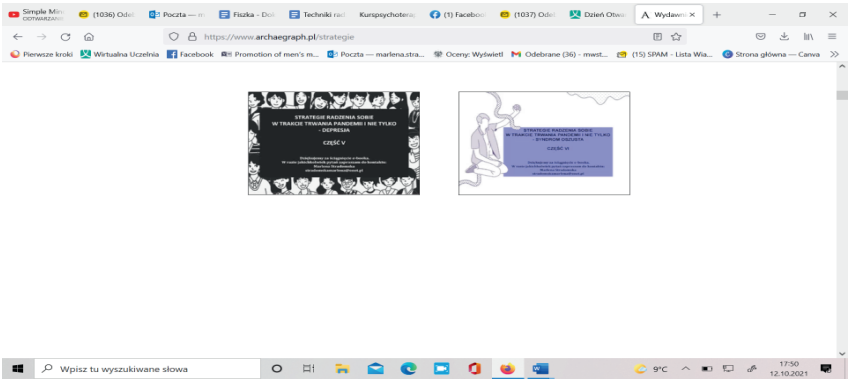

Źródło: Strona internetowa Wydawnictwa Naukowego ArchaeGraph https://www.archaegraph.pl/strategie (dostęp: 11.10.2021).

Metodologia badań własnych

Niniejszy artykuł jest jednym z szeregu przygotowywanych artykułów na temat pomocy psychologicznej w czasie pandemii. Zatem nie wszystkie wątki, przykłady i badania zostały przytoczone w tym tekście. W związku z realizowaniem projektu dotyczącego prowadzenia telefonu pomocowego oraz wsparcia za pomocą innych komunikatorów (Skype) w ramach działalności Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie postanowiono przytoczyć aspekty teoretyczne i praktyczne dotyczące odczuwalnego dobrostanu psychologicznego oraz kwestii związanych z odpowiedzialnością i troską w tym zagadnieniu.

W okresie udzielania wsparcia pomocą zostało objętych 150 osób (od marca 2020 - chwili obecnej lipiec 2021). Każda osoba korzystała co najmniej z 3 konsultacji, a maksymalna liczba to 40. Zatem autorka od początku pandemii przeprowadziła ponad 800 interwencji pomocowych. Osoby korzystające z konsultacji pomocowych były w wieku od 18–50 lat. Inicjatywa koncentrowała się głównie na osobach związanych z UMCS, jednakże do osób potrzebujących wsparcia zaliczyć można było także absolwentów oraz rodziców studentów.

Konsultacje z osobami zgłaszającymi się były darmowe i anonimowe. Osoba nie wypełniała żadnego oświadczenia. Natomiast autorka uzyskała zgodę na wykorzystanie aspektów dotyczących zgłaszanej sprawy w publikacjach naukowych i w ramach psychoedukacji.

Rozmowa przebiegała zgodnie z potrzebą osoby zgłaszającej się, jednakże autorka z każdym z uczestników przeprowadzała – jeśli było to możliwe – wywiad ustrukturyzowany, który zawiera 20 pytań dotyczących aspektów psychologicznych, społecznych, medycznych, psychopatologicznych czy metrykalnych w celu ewentualnej interwencji w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia osoby. Wywiady były stosowane wówczas

kiedy osoba badana zgodziła się na wykorzystanie wyników w pracy naukowej.

Konsultacje psychologiczne realizowane są do chwili obecnej, za każdym razem pacjenci doceniają możliwość skorzystania z pomocy, gdyż wielu z nich na darmową pomoc psychologiczną czy psychoterapeutyczną zobligowana jest czekać minimum miesiąc, a maksymalnie ok. pół roku. W niektórych przypadkach, szczególnie tych związanych z zagadnieniami suicydalnymi to przedział czasowy, który zagraża jednostce w sposób bezpośredni.

W kolejnej części pracy zostanie przedstawiony wybrany przykład *case study*, który umożliwi przedstawienie indywidualnej kwestii rozumienia odpowiedzialności i troski w aspekcie korzystania z pomocy psychologicznej oferowanej przez uczelnię.

Wybrany przypadek najbardziej obrazuje wszelkie trudności powstałe w czasie pandemii w grupie wcześniej i średniej dorosłości, gdyż większość osób zgłaszających się na konsultacje było w tym wieku. Dość często podczas rozmów telefonicznych prezentowane były przez rozmówców te same trudności np. odczuwany lęk, strata, stres, trudności ekonomiczne, ujawniające się problemy psychiczne itd.

Studiu przypadku

Osoba zgłosiła się do psychologa w celu przeprowadzenia rozmowy telefonicznej w zakresie pomocy pedagogiczno-psychologicznej dnia 15 czerwca 2021, 20 czerwca 2021 oraz 10 lipca 2021.

Osoba dowiedziała się o możliwości odbycia rozmowy telefonicznej ze strony internetowej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Terapeutę/psychologa/pracownika wybrała ze względu na zakres zainteresowań naukowych dostępnych na stronie UMCS.

Płeć: kobieta

Wiek: 29 lata

Zakres studiów: nauki ścisłe (informatyka)

Powód zgłoszenia: kryzys psychologiczny, konieczność skorzystania z darmowej pomocy psychologicznej z uwagi na trudności związane z budżetem i brakiem możliwości finansowania takiej usługi z własnych środków. Opowiada: „Dla mnie to totalny brak godności osobistej, że nie stać mnie na pomoc psychologiczną, a dodatkowo, że te usługi są takie drogie. Cieszę się, że chociaż jest taka inicjatywa, że można za darmo skorzystać i sobie pomoc. Wiem też, że nie jestem jedna w takiej sytuacji […] wiele moich koleżanek też korzysta z takich usług i to super, że jest to tak rozwiązane".

Próby samobójcze w przeszłości: brak próby samobójczej w przeszłości, osoba zgłaszająca się do specjalisty obawiała się, że taka próba może

nastąpić ze względu na szereg trudności psychologicznych, które miały miejsce w trakcie trwania pandemii. Stwierdziła: „[...] próbuję sobie poradzić na różne sposoby, wiem doskonale, że brak zrobienia czegokolwiek dla siebie może mieć ogromne konsekwencje. W pewnym momencie zaczęłam się obawiać tego, że nie jestem w stanie sobie samodzielnie poradzić, a dodatkowo, że nie mam pieniędzy, żeby móc w każdej chwili skorzystać z pomocy osoby, która może mi pomóc".

Stosunek do życia: osoba badana widzi u siebie znaczącą zmianę dotyczącą swojego zachowania i funkcjonowania w ostatnim czasie – czas pandemii. Stwierdza: „Kiedyś byłam zupełnie inna, wiele rzeczy sprawiało mi przyjemność i radość. Nawet partner uważa, że go oszukuje, że jak mnie poznawał to byłam zupełnie inną osobą".

Czynniki ryzyka: brak wsparcia w domu rodzinnym, brak zrozumienia sytuacji związanej z kryzysem psychologicznym przez partnera, pogorszenie się stanu zdrowia po chorobie spowodowanej koronawirusem, trudności finansowe, realizowanie programu studiów oraz praktyk specjalistycznych w formie on-line, co jest dla osoby badanej dużą trudnością. Dodaje: „[...] oprócz kryzysu, mgły pokowidowej związanej z przejściem tej choroby w bardzo poważny sposób doświadczyłam wielu braków w moim aktualnych życiu i funkcjonowaniu. Doceniałam jak dużą wartość ma pieniądz, a jeszcze większą jak się tej gotówki nie ma. Do czynników ryzyka można zaliczyć to, że nie mam wsparcia i dużo rzeczy nie zależy ode mnie".

Czynniki chroniące: chęć rozwoju osobistego, odczuwanie potrzeby poradzenia sobie z trudnościami, umiejętność nazywania i interpretowania trudnych sytuacji w życiu, wyjście poza strefę komfortu, szukanie pomocy przez kilka miesięcy, aż do momentu odnalezienia możliwości realizowania konsultacji z zakresu zdrowia psychologicznego. Stwierdza: „[...] myślę, że znajdę czas na terapię i na aktywności, które mają na celu poprawę mojego samopoczucia. Jestem świadoma swoich braków i bardzo chciałabym nad nimi popracować, może się to okazać dla mnie bardzo istotne.

Rozumienie odpowiedzialności w kontekście pandemii: osoba badana uważa, że uczelnia przez propozycję takich działań pozwoliła na to, aby więcej osób skorzystało z pomocy psychologicznej. Uznaje, że to było działanie odpowiedzialne i przemyślane. Podsumowuje: „Mój kierunek studiów dużo mi pomógł w tym, aby zrozumieć dlaczego ludzie w taki czy inny sposób zachowują się w czasie trwania pandemii. Dla mnie to nie był problem jeśli chodzi o zdalne nauczanie, ale wiem, że dla wielu osób był. Cieszyłam się jak się dowiedziałam o możliwości darmowej pomocy. Czułam, że uczelnia mi pomaga i trochę nawet czyta w myślach, bo wie, czego potrzebuję. Uważam, że to była niesamowita odpowiedzialność,

że ktoś zebrał grupę specjalistów, którzy zechcieli pomóc mimo wielu swoich zadań"

Rozumienie troski w kontekście pandemii: osoba badana doceniła możliwości korzystania z pomocy psychologicznej, wsparcia od osób studiujących na jednej uczelni czy wsparcia rówieśniczego, które w okresie pandemii nabrało innego znaczenia. Dodaje: „Pandemia bardzo dużo mnie nauczyła. Dostrzegłam to, że oprócz moich ambitnych planów są też inne ważne aspekty funkcjonowania. Szczególnie było to ważne w kontekście pomocy innym osobom w tym trudnym czasie. Wtedy też zrozumiałam, że sama także potrzebuję pomocy, bo bez tego trudno mi pomoc dawać innym osobom, a w sumie to było dla mnie czymś najważniejszym. Ta troska o zdrowie i życie innych będzie mi teraz towarzyszyła przez długi czas".

Plany na kolejne tygodnie/miesiące: dokończyć realizowanie obowiązków uniwersyteckich, doprowadzić do zdania wszystkich zaliczeń i egzaminów, zacząć praktyki zawodowe oraz wolontariat, w celu osiągnięcia innych niż tylko dotychczasowe profity.

Zalecenia: kontakt z psychiatrą w celu konsultacji, rozpoczęcie terapii w nurcie integracyjnym, zadbanie o zdrowie fizyczne (kontakt z lekarzem w celu przeprowadzenia podstawowych badań medycznych ze względu na zgłaszane trudności).

Wybrane zagadnienia dotyczące kwestii pomocowych

Istotnym zagadnieniem w planowaniu rozmowy pomocowej jest to, aby wybrać odpowiedni czas i miejsce na przeprowadzenie takiego działania. Ważne jest zatem zaplanowanie rozmowy w takim miejscu, aby zapewnić sobie, a przede wszystkim pacjentowi/klientowi prywatność i bezpieczeństwo. Istotne jest to, aby w trakcie takiej rozmowy być szczerym, a niekiedy w otoczeniu najbliższych osób czy współlokatorów może się to okazać niewykonalne. Dodatkowo, jeśli linia jest zajęta i pomimo wielu prób nie możliwe jest to, aby się dodzwonić, warto skontaktować się np. wysyłając wiadomość przez formularz online lub zadzwonić w innym dniu, lub o innej godzinie.

Oprócz wybranych telefonów zaufania, w tym tych dostępnych w aspekcie ogólnopolskim można wymienić strony internetowe, które w znacznej mierze mogą przyczynić się do zwiększania wiedzy i świadomości na temat kwestii psychologicznych, pedagogicznych czy psychiatrycznych. Do przykładowych można wymienić następujące:

– **Stowarzyszenie Aktywnie Przeciwko Depresji** – prowadzące działalność społeczno-edukacyjną w zakresie profilaktyki, wykrywania i leczenia zaburzeń psychicznych a w szczególności zaburzeń depresyjnych. Kontakt: www.depresja.org

– **Forum Przeciw Depresji** – portal społecznościowy prowadzony w ramach ogólnopolskiej kampanii, na którym można znaleźć kompendium wiedzy w zakresie depresji, gdzie szukać pomocy oraz forum moderowane przez lekarzy specjalistów, gdzie osoby chore oraz ich bliscy mogą uzyskać wsparcie. Kontakt: www.forumprzeciwdepresji.pl

– **Fundacja Itaka** – udziela szerokiego wsparcia osobom chorującym na depresję jak i ich najbliższym. Kontakt: www.stopdepresji.pl

– **Centrum Wsparcia dla osób w stanie kryzysu psychicznego** – w wyznaczonych godzinach w Centrum pełnią dyżury także specjaliści: lekarze psychiatrzy, prawnicy oraz pracownicy socjalni. Wsparcie można uzyskać także poprzez e-mail oraz czat z profesjonalistami. Kontakt: www.liniawsparcia.pl

– **Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę** – oferuje bezpłatną pomoc dla dzieci i młodzieży oraz dla rodziców i nauczycieli poprzez prowadzenie Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży (116 111) i Telefonu dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci (800 100 100), gdzie młodzi obywatele mają możliwość dzielenia się kłopotami w trudnych sytuacjach a ich najbliżsi uzyskać m.in. informację i wsparcie trudności wynikających z zaburzeń depresyjnych dostrzeżonych u dzieci. Kontakt on-line przez stronę www.116111.pl oraz www.800100100.pl

– **Rzecznik Praw Pacjenta** – udostępnia na stronie internetowej informatory o dostępnych formach opieki zdrowotnej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi w wybranych województwach, w których zawarte są listy placówek realizujących opiekę psychiatryczną lub odwykową oraz służących pozostałymi formami pomocy i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Więcej informacji: http://www.rpp.gov.pl/dla-pacjenta/poradniki/informatory-o-formach-pomocy-dla-osob-zdr-psych/

– **Ośrodki Interwencji Kryzysowej (tzw. OIK)** – działające w większych miastach powiatowych w każdym województwie Ośrodki, w których można uzyskać bezpłatnie szybką pomoc psychologiczną i socjalną, w przypadku przemocy, bezdomności i innych sytuacji kryzysowych, w tym związanych z depresją. Udzielana pomoc jest pomocą doraźną w sytuacjach nagłych, gdy nie mamy możliwości skorzystania w innych instytucjach z pomocy psychologa czy pracownika socjalnego. W OIK-ach możemy uzyskać informację gdzie zgłosić się dalej po pomoc, która pozwoli nam wyjść z kryzysu i depresji. Więcej informacji: http://www.interwencjakryzysowa.pl/osrodki-interwencji-kryzysowej

Zakończenie

Zagadnienia przytoczone w niniejszym artykule są podsumowaniem części badań realizowanych w trakcie pandemii w społeczności akade-

mickiej Uniwersytetu Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie. Niewątpliwie temat ten wymaga dalszej eksploracji. Warto zaznaczyć, że wysokie zadowolenie z życia, obecność pozytywnego afektu, a jednocześnie brak afektu negatywnego charakteryzuje wysoki poziom dobrostanu psychicznego. Zagadnienie to podejmowane w czasie trwania pandemii jest zdecydowanie ważnym aspektem. Być może czas pandemii to moment kiedy człowiek jest w stanie zauważyć większe dysproporcje dzielące postulaty dobrego samopoczucia i szczęścia, co kontrastowane może być z realnością codziennego funkcjonowania. Niewątpliwie pozytywne stany poznawcze i emocjonalne doświadczane przez człowieka są kluczowym pojęciem jakości życia, gdyż nadają mu wartość. Pandemia i szereg czynników z nią związanych zmieniły w wielu przypadkach życie i funkcjonowanie wielu osób. W związku z tym konieczne było uruchomienie sieci wsparcia dla osób, które mimo obostrzeń dalej pozostawały w roli studenta, ucznia, pracownika administracyjnego uczelni itd. Zaleceniem byłoby zbadać inne zależności dotyczące funkcjonowania osób w sytuacji, która jest dla wielu osób trudna i nieprzewidywalna m.in. uwzględniając aspekt ekonomiczny, polityczny czy medyczny.

Wybrane implikacje praktyczne na podstawie badań własnych

1. Powinno zwracać się uwagę na to, aby specjaliści pracujący w instytucjach pomocowych przestrzegali etyki zawodu psychologa - co wiąże się m.in. z brakiem oceniania, wyśmiewania, komentowania itd.
2. Warto skorzystać z pomocy specjalistycznej kiedy negatywny nastrój przeważa nad pozytywnymi aspektami, które mogą się wydarzyć w życiu.
3. Istotnymi zagadnieniami w aspekcie rozpoczęcia pracy pracowników przy telefonach pomocowych UMCS było dbanie o bezpieczeństwo studentów, absolwentów czy osób, które chciałyby skorzystać z danej pomocy.
4. Z telefonu zaufania można skorzystać zawsze w celu przeprowadzenia rozmowy ze specjalistą z zakresu zdrowia psychicznego czy interwencji kryzysowej.
5. Telefony zaufania są darmowe, a numery dostępne są na stronach rządowych lub na stronach organizacji pozarządowych.
6. Z telefonu można skorzystać zawsze kiedy potrzebna jest rozmowa o tym, co jest ważne i co może sprawiać kłopot (niezależnie od tematyki).

7. Tematami poruszanymi podczas rozmowy w telefonie zaufania/telefonie pomocowym może być trudna sytuacja w życiu, ale także aspekty związane z przyjaźnią, miłością, dojrzewaniem, kontaktach z osobami bliskimi. To nie są jedyne i adekwatne możliwe tematy.
8. Z telefonu można skorzystać wówczas kiedy doświadczana jest przemoc i/lub jest się świadkiem przemocy.
9. Warto podjąć próbę rozmowy kiedy problemy i trudności są na tyle skomplikowane, że nie jest możliwe poradzenie sobie z nimi samodzielnie (w subiektywnym odczuciu).
10. Warto skorzystać z telefonów pomocowych lub pomocy specjalistów w zakresie zdrowia psychicznego, jeśli niepokój związany z wydarzeniami w najbliższym otoczeniu uniemożliwia funkcjonowanie, takie jak dotychczas.

Bibliografia

Argyle Michael, Luo Lu. *The happiness of extraverts. Personality and Individual Differences*, 11, 10. Oxford: Department of Experimental Psychology, University of Oxford, 1990, 1011–1017.

Argyle Michael, Maryanne Martin. The psychological causes of happiness. W: F. Strack, M. Argyle, N. Schwarz (red.), *Subjective well-being. An interdisciplinary perspective.* Oxford: Pergamon Press, 1991, 77–100.

Baptista Americo, Cristina Camilo, Marta Becalli, Isabel Santos, Jose de Almeida Brites, Jose de Brites Rosa, Enrique G. Fernández-Abascal. "What are people saying when they report they are happy or life satisfied", *Annals of Psychology*, 32, 3 (2016): 803–809.

Czapiński Janusz. Spotkanie dwóch tradycji: hedonizmu i eudajmonizmu. W: Janusz Czapiński (red.), *Psychologia pozytywna. Nauka o szczęściu, zdrowiu, sile i cnotach człowieka.* Warszawa: PWN, 2012, 13–17.

Diener Ed, Shigehiro Oishi, Richard E. Lukas. "Personality, culture, and subjective well-being: Emotional and cognitive evaluations of life", *Annual Review of Psychology*, 54, (2003): 403–425.

Dodge Rachel, Annette P. Daly, Jan Huyton, Lalage D. Sanders. "The challenge of defining wellbeing", *International Journal of Well-being*, 2, 3, (2012): 222–235.

Kielan Aleksandra, Marlena Stradomska, Marcin Jaworski, Anna Mosiołek, Jan Chodkiewicz, Łukasz Świecicki, Bożena Walewska-Zielecka „Samobójstwo i problem zdrowia psychicznego mężczyzn w Polsce", *Psychiatria i Psychologia Kliniczna*, 20(3), (2020a): 191-195. DOI: 10.15557/PiPK.2020.0024

Kielan Aleksandra., Marlena Stradomska, Marcin Jaworski, Anna Mosiołek, Jan Chodkiewicz, Łukasz Święcicki, Bożena Walewska-Zielecka, „Promotion of men's mental health", *Psychiatria*, 17(4), (December 2020b): 212-215. DOI: 10.5603/PSYCH.2020.0035

Kluczyńska Sylwia, Ewa M. Witkowska, Lidia Zabłocka-Żytka, Ewa Sokołowska. „Zdrowie psychiczne polskich studentów – wybrane wskaźniki pozytywne i negatywne*", Psychiatry Neurol*, 28 (4) (2019): 233–240.

Levin Kate A., Candace Currie. "Reliability and validity of adapted version of the Cantril Ladder for use with adolescent samples", *Social Indicators Research*, 119, (2014), 1047–1063.

Ryan Richard M., Edward L. Deci. „On happiness and human potentials: a review of research on hedonic and eudaimonic well-being", *Annual Review of Psychology*, 52, (2001): 141–166.

Ryff Carol D., Gayle Dienberg Love, Heather L. Urry, Daniel Muller, Melissa A. Rosenkranz, Elliot M. Friedman, Richard J. Davidson, Burton Singer. „Psychological well-being and ill-being: do they have distinct or mirrored biological correlates?", *Psychotherapy and psychosomatics*, 75 (2), (2006): 85–95.

Stradomska Marlena. „Zachowania suicydalne u dzieci i młodzieży a dobro młodzieży. Ujęcie integralne", *Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio*, 1(37), (2019a): 421–430, https://doi.org/10.34766/fetr.v1i37.60

Stradomska Marlena. Perception of old age by people in the late adulthood – reports from own research, w: Grażyna E. Kwiatkowska (red). *Old age in the perception of postmodern man*. Łódź: Wydawnictwo Naukowe ArchaeGraph, 2021, 141–157

Stradomska Marlena. „Komunikacja w sytuacji leczenia – biały personel a pacjent – ujęcie suicydologiczne", *Journal of Modern Science*, 44(1), (2020a): 29–42.

Stradomska Marlena. „Zagrożenie samobójstwem a dostęp do środków letalnych – analiza suicydologiczna", *Facta Simonidis*, 1(13), (2020b): 131–143.

Stradomska Marlena, Jolanta Wolińska, Milena Marczak. „Circumstances and underlying causes of suicidal attempts in teen patients of mental health facilities – a psychological perspective", (2016): 136-149.

Stradomska Marlena. „Determinants of suicide attempts in a group of students – a preventive program at the University", *Psychiatria i Psychologia Kliniczna*, 19(3), (2019b): 293-30 DOI:10.15557/PiPK.2019.0031

Trzebińska Ewa. *Psychologia pozytywna*. Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, 2012.

Vaillant George E. „Pozytywne zdrowie psychiczne: czy istnieje definicja międzykulturowa?", *Postępy Psychiatrii i Neurologii*, 21, 4 (2012): 229-250.

Darmowa pomoc psychologiczna UMCS, 2020, https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,59,bezplatne-wsparcie-psychologiczne,89242.chtm (data dostępu: 12.10.2021)

Strategie radzenia sobie w trakcie trwania pandemii i nie tylko, 2020/2021 https://www.archaegraph.pl/strategie (data dostępu: 12.10.2021)

Troska o dobrostan psychologiczny społeczności akademickiej. Odpowiedzialność pracowników telefonu pomocowego przy Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lu-blinie w czasie pandemii COVID-19

Abstrakt

Artykuł stanowi próbę podsumowania rozważań koncentrujących się na psychologicznym i psychoterapeutycznym aspekcie udzielanego wsparcia w trak-

cie trwania pandemii. W związku z realizowaniem projektu dotyczącego prowadzenia telefonu pomocowego w ramach działalności Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie postanowiono przytoczyć aspekty teoretyczne i praktyczne dotyczące odczuwalnego dobrostanu psychologicznego. W okresie udzielania wsparcia pomocą zostało objętych 150 osób (od marca 2020 - chwili obecnej lipiec 2021). Osoby korzystające z konsultacji pomocowych były w wieku od 18-50 lat. Inicjatywa koncentrowała się głównie na osobach związanych z UMCS, jednakże do osób potrzebujących wsparcia zaliczyć można było także absolwentów oraz rodziców studentów. Ta praca stanowi kolejną część z szeregu przygotowywanych publikacji w tym zakresie. W przygotowanej publikacji został zawarty wybrany przykład case-study, które obrazują kwestię dotyczącą spostrzegania swojej aktualnej sytuacji życiowej. Powstanie idei telefonu pomocowego w ramach działalności uczelni było przejawem troski i odpowiedzialności za życie i zdrowie psychiczne studentów, absolwentów i osób związanych z uczelnią. W pracy zostanie zawarte szereg implikacji praktycznych dotyczących niniejszego zagadnienia.

Słowa kluczowe: odpowiedzialność, troska, telefon wsparcia, pomoc psychologiczna, pomoc psychoterapeutyczna, pandemia

Marlena Stradomska – wykładowca akademicki na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej oraz w Wyższej Szkole Europejskiej im. ks. J. Tishnera, wiceprezes Polskiego Towarzystwa Suicydologicznego oddział Lublin, pedagog, psycholog, trener, terapeuta w trakcie 4-letniego kursu w nurcie integracyjnym. W trakcie studiów doktoranckich w zakresie psychologii i nauk o poznaniu i komunikacji społecznej na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Autorka ponad 100 publikacji naukowych w obszarze problemów społecznych, zagrożeń cywilizacyjnych XXI wieku, a także pracy z osobami po próbie samobójczej.

Concern for the psychological well-being of the academic community. Responsibility of the helpline employees at the Maria Curie-Skłodowska University in Lublin during the COVID-19 pandemic.

Abstract

The article is an attempt to summarize the considerations focusing on the psychological and psychotherapeutic aspect of the support provided during a pandemic. In connection with the implementation of the project on operating an emergency telephone as part of the activities of the Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, it was decided to cite theoretical and practical aspects related to perceptible psychological well-being. During the support period, 150 people were covered (from March 2020 – now July 2021). People who benefited

from emergency consultation were aged 18-50. The initiative focused mainly on people related to UMCS, but also graduates and parents of students were among those in need of support. This work is the next part of a series of publications in this area. The prepared publication will include a selected case-study that illustrates the issue of perceiving your current life situation. The emergence of the idea of a helpline as part of the university's activities was a manifestation of care and responsibility for the life and mental health of students, graduates and people associated with the university. The work will include a number of practical implications regarding this issue.

Key words: responsibility, concern, telephone support, psychological help, psychotherapeutic help, pandemic

Marlena Stradomska – academic lecturer at the Maria Curie-Skłodowska University and at the Fr. J. Tishner, vice-president of the Polish Suicidological Society, Lublin branch, educator, psychologist, trainer, therapist during a 4-year integration course. During doctoral studies in the field of psychology and cognition and social communication at the Maria Curie-Skłodowska University in Lublin. Author of over 100 scientific publications in the field of social problems, civilization threats of the 21st century, as well as work with people after a suicide attempt.